

Welkom!

Congres Samen Opleiden &
Professionaliseren

Samen op koers

 Het kompas van opleiden,
begeleiden en professionaliseren

Uitval in de lerarenopleiding: Hoe te reduceren?

Platform
Samen Opleiden &
Professionaliseren

Jeannette Geldens, Twan Dirks, Herman Popeijus | *Hogeschooldocenten en onderzoekers, De Kempel*
Colette van den Heuvel | *Programmamanager Samen opleiden Yuverta & expert Landelijk Platform*

Wie is wie?

Programma

1. Waarom aandacht voor uitval in de lerarenopleiding?
2. Wat weten we al over uitval en welke kwesties spelen hierbij een rol?
3. Hoe kun je m.b.v. het *Design-thinking-model* het goede gesprek voeren en wat zijn de ervaringen van Hogeschool de Kempel?
4. Verhelderende vragen
5. Dialoog in groepen: Hoe kunnen we opgedane inzichten benutten in de eigen context?
6. Plenaire afsluiting

1. Waarom aandacht voor uitval?

Er is een lerarentekort omdat o.a.:

1. Instroom in lerarenopleidingen terugloopt
Nb: Pabo trekt weer wat aan, de 2^e grds lerarenopleiding loopt verder terug; zie [bericht Aob](#)
2. Relatief veel startbekwame leraren binnen 1^e 5 jaar stoppen
3. Veel studenten tijdens de studie uitvallen c.q. afstromen

Wat valt op in de plannen van de onderwijsregio's?

1. Veel aandacht voor
 - werven van studenten voor lerarenopleidingen
 - onboarding- / inductietrajecten
2. Weinig aandacht voor uitval van studenten in de lerarenopleidingen!

2. Wat weten we al? Cijfers

- Uitval in lerarenopleidingen is gemiddeld hoger dan in andere beroepsopleidingen (Zwart et al., 2021; Onderwijsinspectie, 2025)
- Uit een regionale probleemanalyse (Heuvel, 2023) bleek de uitval in een hbo voor 2^e grds onderwijsbevoegdheid tussen 2018-2022
 - 55% uitval van de voltijdstudenten
 - 40% van de deeltijdstudenten
- Zie voor uitgebreide gegevens [de presentatie van 2025](#)

2. Wat weten we al? Factoren die studieuitval verminderen

1. Loopbaanoriëntatie en -begeleiding in VO en MBO
2. Kennismaking, voorlichting en proefstuderen in hoger onderwijs
3. Goede aansluiting van inhoudelijke basiskennis
4. Goede aansluiting van studievaardigheden
5. Begeleiding/coaching door peers bij overgang naar HO
6. Begeleiding/coaching door onderwijsprofessionals bij overgang naar HO
7. Sociale en/of academische binding
8. Professionalisering van lerarenopleiders

(Onderwijskennis, 2022)

2. Wat weten we al?

Wat het lastig maakt,
is dat een maatregel
altijd wel voor iemand
werkt, maar nooit
voor iedereen.

2. Welke kwesties spelen een rol bij uitval?

Gezamenlijk belang voor samen opleiden vs eigen belangen

- **Kwetsbaarheid**
een oordeel ligt op de loer
- **Dubbele verantwoordelijkheid**
de school is begeleider voor de student, maar ook werkgever voor de SO/WPB en heeft te maken met schaarste
- **Kwalificatiefunctie van opleidingsinstituut**
scholen hebben baat bij korte, flexibele trajecten
Opleidingsinstellingen hebben diplomeringsverantwoordelijkheid
- **Organisatorische capaciteit**
wens voor meer maatwerk, terwijl de organisatorische capaciteit onder druk staat
- **Solidariteitsprincipe**
verdunding van aantal studenten op een school leidt tot minder rijke leeromgeving
concentratie van studenten op een enkele school leidt tot verminderde toegang tot de kweekvijver

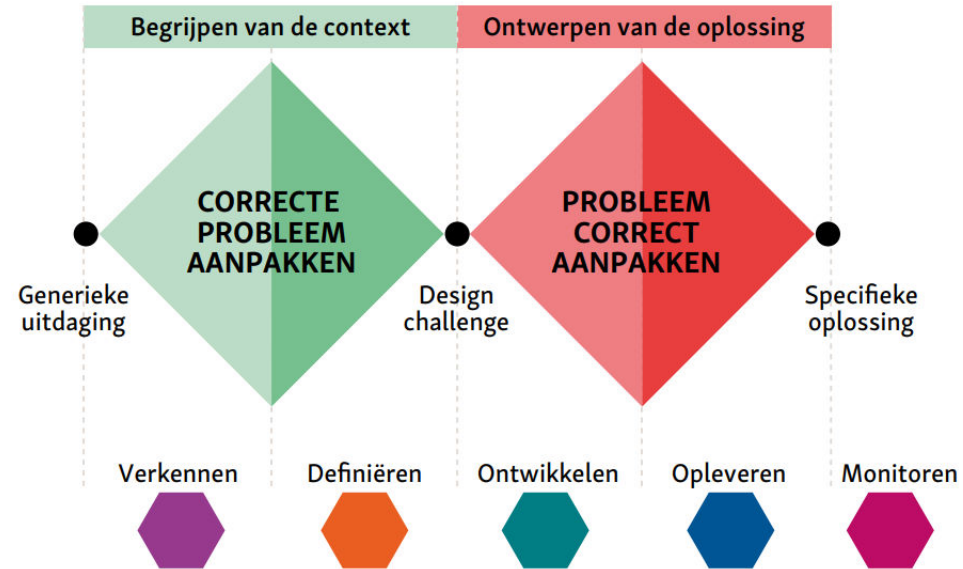

Gesprekskaart

3. Design-thinking-model t.b.v. het goede gesprek

- **Verkennen** een goed begrip van de uitdaging ontwikkelen
- **Definiëren** het probleem dat je wilt oplossen duidelijk verwoorden
- **Ontwikkelen** brainstormen over potentiële oplossingen en een oplossing selecteren en ontwikkelen
- **Opleveren** de oplossing ontwerpen, testen en implementeren
- **Monitoren en borgen**

3. Design-thinking-model | Ervaringen Hogeschool De Kempel

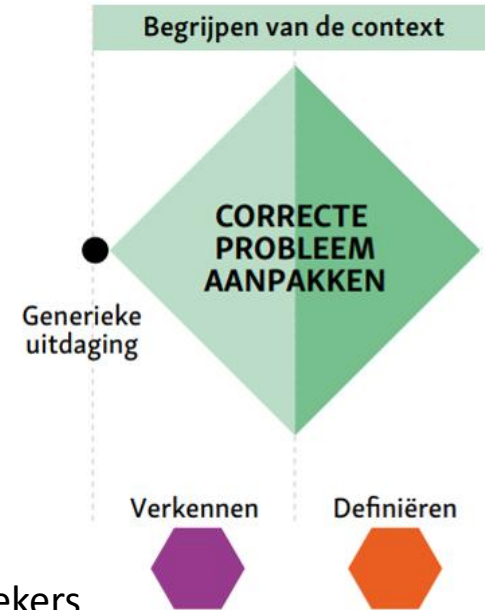
Verkennen Een goed begrip van de uitdaging ontwikkelen

Aanleiding

- 20-25% van de studenten staakt studie in 1^e opleidingsjaar bij mannelijke studenten gaat het om 30-35%
- er is onvoldoende zicht op die factoren die ervoor zorgen dat studenten hun studie staken

Onderzoeksmethodologie

- literatuurstudie
- gesprekken over huidige en gewenste situatie met Kempelparticipanten o.a. mannelijke studenten, management, kwaliteitszorgmedewerker, stagebureaumedewerkers, docenten, decanen en met externe onderzoekers

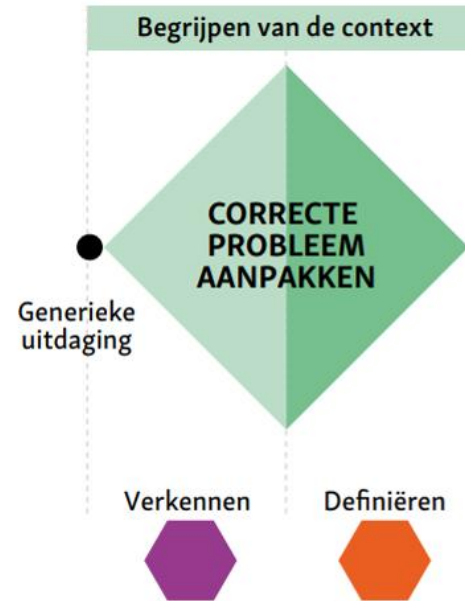
3. Design-thinking-model | Ervaringen Hogeschool De Kempel

 Definiëren Het probleem dat je wilt oplossen duidelijk verwoorden

Literatuuronderzoek o.a. (Onderwijskennis, 2022)

Gesprekken met Kempelparticipanten over huidige en gewenste situatie

1. Loopbaanoriëntatie en -begeleiding in VO en MBO
2. Kennismaking, voorlichting en proefstuderen in HO
3. Goede aansluiting van inhoudelijke basiskennis
4. Goede aansluiting van studievaardigheden
5. Begeleiding/coaching door peers bij overgang naar HO
6. Begeleiding/coaching door onderwijsprofessionals bij overgang naar HO
7. Sociale en/of academische binding
8. Professionalisering van lerarenopleiders

3. Design-thinking-model | Ervaringen Hogeschool De Kempel

 Ontwikkelen Brainstormen over potentiële oplossingen en een oplossing selecteren en ontwikkelen

	Ontwerpideeën		
Ontwerpeisen	worldcafé meesters als rolmodel begeleiding/coaching door peers, onderwijsprof's ...	filmpjes websiteinfo ...	open dagen meeloopdagen schoolbezoeken ...
1. Het ontwerp geeft mannelijke studenten een (meer) reëel beeld van het leraarsberoep 2. voorlichting in HO 7. sociale binding	1 ^e ,2 ^e jrs	1 ^e ,2 ^e jrs aspiranten	aspiranten
2. Het ontwerp geeft mannelijke studenten een (meer) reëel beeld van benodigde studievoordigheden 4. goede aansluiting studievoordigheden 7. academische binding	1 ^e ,2 ^e jrs	1 ^e ,2 ^e jrs aspiranten	aspiranten

Ontwerpen van de oplossing

Ontwikkelen

Opleveren

3. Design-thinking-model | Ervaringen Hogeschool De Kempel

Ontwikkelen Brainstormen over potentiële oplossingen en een oplossing selecteren en ontwikkelen

Ontwerpen van de oplossing

	Ontwerpideeën		
Ontwerpeisen	worldcafé meesters als rolmodel begeleiding/coaching door peers, onderwijsprof's	filmpjes websiteinfo ...	open dagen meeloopdagen schoolbezoeken ...
1. Het ontwerp geeft mannelijke studenten een (meer) reëel beeld van het leraarsberoep 2. voorlichting in HO 7. sociale binding	1 ^e ,2 ^e jrs +	1 ^e ,2 ^e jrs aspiranten	aspiranten
2. Het ontwerp geeft mannelijke studenten een (meer) reëel beeld van benodigde studievaardigheden 4. goede aansluiting studievaardigheden 7. academische binding	1 ^e ,2 ^e jrs +	1 ^e ,2 ^e jrs aspiranten	aspiranten

3. Design-thinking-model | Ervaringen Hogeschool De Kempel

Opleveren De oplossing **ontwerpen**, testen en implementeren

Worldcafé Meesterlijke meesters!

- voor 1e, 2e jrs mannelijke (en ook vrouwelijke) studenten
- 3 sessierondes aan 20 (sta)tafels
 - (aanstaande) meesters BO (gr. 1-8, combinatiegroepen), SBO en SO in dialoog over
 - Hoe hun week eruitziet, wat ze in/buiten de klas doen en wat dat van hen vraagt
 - Wat hen aantrekt aan het leraarsberoep
 - Wat zij lastig vinden en hoe zij hiermee omgaan en wat dat van hen vraagt
 - Wie en wat zij vooral nodig hebben om hun beroep goed uit te kunnen oefenen
 - decanen in dialoog over benodigde studievaardigheden
- opbrengsten op flapovers + digitale vragenlijst

3. Design-thinking-model | Ervaringen Hogeschool De Kempel

Opleveren De oplossing ontwerpen, testen en implementeren

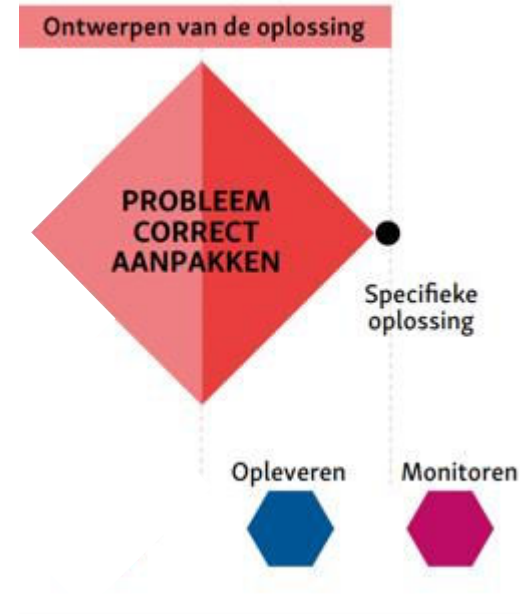
- Wat is de impact van het Worldcafé voor de 1e,2e jrs op het verkrijgen van een (meer) reëel beeld van het leraarsberoep en van studievaardigheden?
- Worldcafé: opbrengsten flapovers + digitale vragenlijst 1e,2e jrs, hosts
- Bij voldoende impact, worldcafé implementeren in 26-27

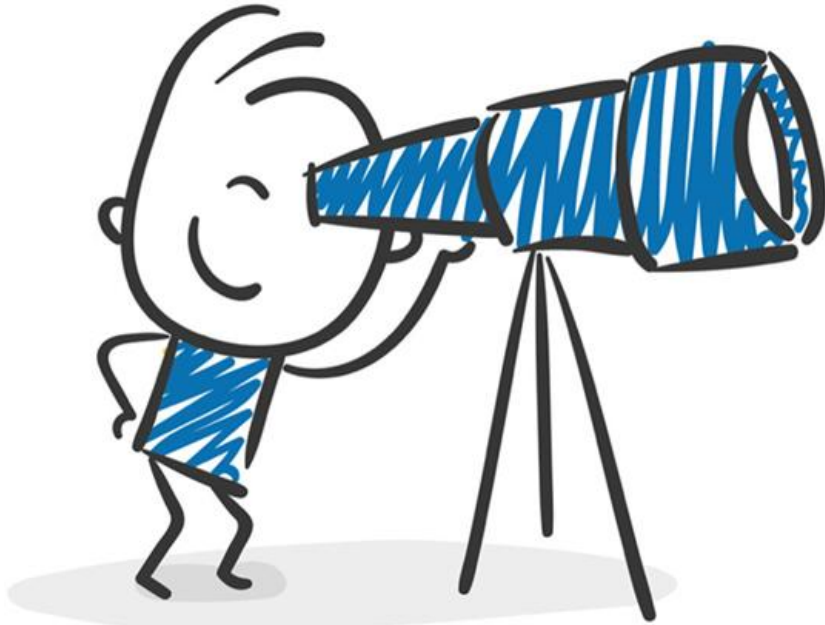
3. Design-thinking -model | Ervaringen Hogeschool De Kempel

Monitoren en borgen

- De impact van het ontwerp structureel en systematisch blijven **monitoren** m.b.v. digitale vragenlijst en verdiepende (focusgroep)gesprekken om de kwaliteit van het ontwerp te blijven **borgen**

4. Verhelderende vragen

5. In dialoog

- Welke inzichten heb je opgedaan die je kunt benutten in je eigen context?
- Herken je de kwesties vanuit de verschillende belangen die genoemd worden?
Zie jij er nog meer?
- In hoeverre zie jij het Design-thinking-model als ondersteunend model t.b.v. het goede gesprek?

Formuleer een korte terugkoppeling per groep om straks plenair in te brengen!

6. Plenaire afsluiting

- Korte terugkoppeling per groep
- Meer info?
 - Colettezakelijk@outlook.com
 - j.geldens@kempel.nl
- Zie ook de bijlagen

Dank je wel !

BIJLAGEN

Gesprekskaart 'Uitval in de lerarenopleiding reduceren'

Zie [het katern op de website van het Platform](#)

Literatuur

- [Aob](https://www.aob.nl/actueel/artikelen/instream-pabos-opnieuw-flink-gestegen-tweedegraads-lerarenopleidingen-zien-juist-minder-eerstejaars/) <https://www.aob.nl/actueel/artikelen/instream-pabos-opnieuw-flink-gestegen-tweedegraads-lerarenopleidingen-zien-juist-minder-eerstejaars/>
- Cörvers, F. & Heuvel, C. v. d. (2025). *Uitval uit de lerarenopleidingen*. Geraadpleegd op 1 september 2025, van <https://www.platformsamenoopleiden.nl/wp-content/uploads/2025/04/2.8-Uitval-uit-de-lerarenopleidingen.pdf>
- Heuvel, C. v. d. (2025). *Uitval van studenten in de lerarenopleiding. Een literatuurverkenning*. Platform SO&P. Zie ook: [Platform Samen Opleiden & Professionaliseren](#)
- Onderwijskennis. (2022, 10 augustus) *De eerste honderd dagen in het HO*. Geraadpleegd op 1 september 2025, van <https://www.onderwijskennis.nl/kennisbank/de-eerste-honderd-dagen-in-het-hoger-onderwijs>.
- Onderwijsinspectie. (2025). *De staat van het Onderwijs 2025*. Onderwijsinspectie. Zie ook: onderwijsinspectie.nl
- Zwart, S.d., Berg, T. v. den & Mark, E. v. der (2021). *Onderzoek naar studiesucces bij tweedegraads lerarenopleidingen*. Berenschot Groep B.V. Zie ook: open.overheid.nl